

VEŠTICE - MIT ILI STVARNOST?

Bilo jednom vreme kada su postojali ljudi koji su verovali u smeh, radost i ljubav. Oni su poštovali mnogo božanstava, među kojima je velika boginja majka bila najvažnija. Ti ljudi su poštovali siline prirode i živeli u harmoniji sa njima. Uživali su u kiši, snegu, vetru i sunčevoj svetlosti. Promene godišnjih doba su ih čudile i oni su ih duboko poštovali, videvši u njima veliku mudrost. Znali su da će ih Zemlja štiti i voleti ih, ako je i oni budu čuvali i brinuli se za nju. Videli su da je svuda oko njih svet ispunjen životom, koji su poštovali. Bili su srodni sa Mesecom i osećali su i doživljavali ogromnu ljubav boginje svuda oko sebe. Oni su bili praktičari drevne religije, oni su bili vešci i veštice.

Veštica! Reč koja za svakoga znači nešto drugo, ali ipak za većinu ljudi ima negativno i zastrašujuće značenje. Glavnu krivicu za takvo negativno mišljenje o vešticama snose vekovi surovih proganjanja i namernog izvrtačenja činjenica.

Veštičarstvo je, u stvari, najstarija religija na svetu. Ono stimuliše intelekt, nudi jednostavan i praktičan način života i, što je najvažnije, deluje emotivno zadovoljavajuće. Koreni veštičarstva leže u drevnom matrijarhalnom sistemu obožavanja boginje. To je religija prirode, u kojoj je primarno božanstvo žensko (suština ženstvenosti, majka Zemlja, velika majka i sl).

Za drevne ljude je bilo lako da u svetu koji ih je okruživao uvide značaj ženskog principa. Jedino žene mogu da rađaju decu, što je za praistorijskog čoveka verovatno bio najmagičniji događaj koji se mogao dogoditi. Pored toga, odojčad nisu mogla da prežive bez majčinog mleka, što je ženu načinilo gospodaricom života posle rođenja. Žene su, takođe, bile odgovorne za podučavanje mladih i brigu o njima. Takvi odnosi između majki i dece nisu mogli voditi ni do čega sem do deifikacije žene i totalnog poštovanja koje joj je iskazivano.

Patrijarhalna društva, koja su se razvila u kasnijim periodima istorije, nisu, po pravilu, bila tolerantna prema religijama koje su poštovale boginju i sistematski su se trudila da unište njihove materijalne tragove, da preobrate i ubiju njihove sledbenike i da zatru njihovo celokupno znanje. Uz ostala mesta obožavanja uništeni su i paganski hramovi, dok su sveti gajevi oskrnavljeni. Drevna božanstva su izopačena u demone, knjige su spaljene, a biblioteke srušene. Praktičari drevnih religija su mučeni i ubijani, dok su žene, tako visoko poštovane u paganskim religijama, ponižavane, zlostavljane i obespravljane. Drevna religija je, kao i sve ostalo što se nije slagalo sa vladajućom državnom religijom, bila zakonom zabranjena. Ali uprkos neljudskim proganjanjima i monstruoznim zločinima koje su hrišćani vekovima činili nad vešticama, veštičija religija je preživela.

Prva osoba koja je odbacila hrišćansku obmanu o veštičarstvu kao izopačenom hrišćanstvu čija je osnova obožavanja Satane, bio je Charles Godfrey Leland (1824-1903), politički buntovnik, abolicionista, umetnik, novinar i folklorista. Leland je proučavao Rome i osnovao je The Gypsy Lore Society, čiji je član bio i Sir James Frazer. Bio je predsedavajući prvog evropskog kongresa folklorista, održanog 1899. godine. Napisao je više knjiga, a između ostalog i dela o tome da li su budistički monasi mogli doploviti do zapadne obale Amerike, rečnik slenga, žargona i šatrovačkog jezika, knjige o indijskim legendama i o romskom jeziku, kao i autobiografiju u dva toma. Međutim, u današnje vreme najviše pažnje privlači njegova knjiga Aradia, or The Gospel of the Witches.

Leland je u severnoj Italiji, osamdesetih godina prošlog veka, sreo ženu koja je poticala iz drevne veštičije porodice. Trebalo mu je više godina da zadobije njeno poverenje, tako da je tek 1897. godine od nje dobio rukopis koji je predstavljao mešavinu veštičijih mitova i legendi. Taj rukopis je Leland preveo i sa svojim komentarima objavio 1899. godine pod nazivom Aradia, or The Gospel of the Witches. Mitovi, objavljeni u toj knjizi, govore o kraljici veštica Dijani (Tani) i njenom sjedinjavanju sa Luciferom. Iz tog odnosa se rodila Aradija, koja se kao žena avatar spustila na Zemlju da veštice poduču magiji i da ljude spase od tiranije hrišćanske crkve i feudalaca. Pored dve verzije ovog mita o stvaranju knjiga opisane su i mnoge magijske formule, čarolije, uputstva za pripremanje ritualne hrane i italijanske bajke u kojima se pojavljuje boginja Dijana (Tana).

Dvadeset godina kasnije je Margaret Murray, eminentni britanski egiptolog, objavila knjigu *The Witch-Cult in Western Europe*. Ona je, na osnovu dokumenata sa suđenja vešticama, zaključila da je veštičarstvo bila drevna prehrisćanska religija čiji su sledbenici obožavali Kernunosa, rogatog boga kojeg su u Rimu poznavali pod imenom Janus, odnosno Dijanus. Margaret Murray je primetila da se Dijana, kao ženski oblik toga imena, širom Evrope sreće kao predvodnica veštica i stoga je tu religiju nazvala dijaničkim kultom. Ta religija je, po Margaret Murray, bila kult plodnosti onakav kakvim ga je Sir James Frazer opisao u *Zlatnoj grani*, što znači kult boga koji umire i ponovo se rađa i čije rođenje i smrt se oslikavaju u ciklusu godišnjih doba. Dva glavna praznika toga kulta, 1. maj i 31. oktobar, M. Murray opisuje kao preagrikulturne, sugerišući tako da su oni više povezani sa plodnošću životinja, nego sa plodnošću žita.

Margaret Murray je tvrdila da je veštičija religija bila puna radosti. Veštice su se, po njoj, okupljale na osam festivala (sabata) i na trinaest lunarnih susretanja (ešbata), organizovane u tzv. kovene. Svaki koven se sastojao od trinaest članova. Na takvim skupovima su veštice plesale i imale šamanističke vizije.

Njene kasnije knjige, *The God of the Witches* (1933) i *The Divine King in England* (1954), su bile još kontraverznije, pošto je Margaret Murray u njima tvrdila da je veliki broj članova britanskog plemstva takođe pripadao i veštičijem kultu, kao i to da su mnogi engleski kraljevi bili ritualno usmrćeni.

Još dve knjige, objavljene tokom četrdesetih, imale su veliki uticaj na savremeni veštičiji preporod. Prvu od njih, nazvanu *The White Goddess*, napisao je Robert Graves. Osnovna teza ove knjige je da je "jezik poetskog mita, koji je u drevnim vremenima korišćen na području Mediterana i Severne Evrope, bio magijski jezik povezan sa narodnim religijskim ceremonijama održanim u čast boginje Meseca i da je taj jezik do danas ostao kao jezik istinske poezije". Graves je verovao da su srednjovekovne veštice bile nastavljači obožavanja te boginje. Ertruda Rachel Levy je, slično njemu, u svojoj knjizi *The Gate of Horn* (koja je poput *The White Goddess* bila veoma inspirativna za moderne veštice) iznela slične dokaze, zasnovane više na istorijskom poimanju nego na poeziji, kako je to radio Graves.

Daleko od očiju javnosti jedna grupa aktivnih okultista, okupljenih oko Dion Fortune, intenzivno je radila na otvaranju puta kojim bi se boginja vratila u savremeni svet. Dion Fortune (1890-1946) je bila član *Zlatne zore*, najvažnijeg okultnog bratstva ranog dvadesetog veka. Završila je psihoanalizu na Univerzitetu u Londonu i snažno je bila inspirisana teorijama Frojda, Adlera i Junga. Kod ovog poslednjeg je pronašla podudarnosti između arhetipova nesvesnog i dominantnih mitoloških likova koje okultisti koriste tokom rituala i unutrašnjih "radova na stazama". Dion Fortune je posle napuštanja *Zlatne zore* osnovala vlastitu organizaciju koju je nazvala *Društvo unutrašnje svetlosti*. Njene knjige o okultizmu i magiji su se uglavnom zasnivale na kabalističkim osnovama, ali su zato njeni okultni romani poput *Moon Magic*, *The Winged Bull*, *The Sea Priestess* i *The Goat-Foot God* do krajnosti prožeti paganskim idejama. Dobar deo tih priča su inspiraciju crple iz stvarnog rada Dion Fortune i njenih saradnika.

Christine Hartley i Charles Seymour, koji su najtešnje saradivali sa Dion Fortune, smatrali su da ritualnom magijom mogu dovesti do toga da boginja ponovo zauzme mesto koje joj pripada, što je istovremeno i glavna tema *The Sea Priestess*. Charles Seymour je bio oficir britanske armije koji je posedovao visok stepen ezoterične mudrosti. U Englesku se vratio posle službovanja širom britanske imperije, a 1930. godine je postao paganski teolog. Često je imao ulogu ličnog sveštenika Dion Fortune, tako da je poslužio kao model za sveštenika Meseca u noveli *The Sea Priestess*. Christine Hartley i oni su, mada to nije bilo glavno područje njihovog delovanja, ostvarili magijsku vezu sa drevnim božanstvima i veštičijim kultom iz prošlosti. Postoji mnogo savremenih okultista koji veruju da se ta magijska veza na materijalnom planu manifestovala nekoliko godina kasnije u radu koji je, zajedno sa ostalim britanskim vešticama, započeo Gerald Gardner.

Gerald Gardner je bio antropolog amater, koji je 1949. godine pod pseudonimom Scire objavio delo High Magic's Aid, istorijski roman o veštičarstvu. U Engleskoj je, dve godine kasnije, ukinut zakon kojim je bavljenje veštičarstvom bilo zabranjeno, tako da je Gardner 1954. objavio knjigu Witchcraft Today. U toj knjizi on je otišao dalje nego Leland Murry, Graves i Gertruda Rachel Levy tvrdeći ne samo da su veštice u prošlosti bile pripadnice pozitivne religije plodnosti, već i da one postoje i dan danas. Šta više, Gardner je tvrdio da je i sam iniciran u veštičiji kult. Nekoliko godina kasnije, 1959. godine, objavio je i knjigu The Meaning of Witchcraft, prekidajući tako veštičiju tradiciju tajnosti i veštičarstvo, na izvestan način, time otvorio za javnost.

Danas, međutim, postoji dosta onih koji su mišljenja da je veštičija tradicija koju je Gardner u svojim knjigama opisao, ili bar najveći deo toga, falsifikat. Tako, na primer, Francis King, poznati istoričar i istraživač u oblasti okultizma i magije, tvrdi da je Gardner stvarno bio iniciran u veštičiji kult, ali da mu je lično Aleister Crowley napisao rituale za tradiciju koju je predstavio javnosti. Krajem sedamdesetih je Aidan Kelly, tvorac veoma zanimljive i po mnogima veoma kvalitetne veštičije tradicije nazvane New Reformed Orthodox Order of the Golden Dawn, takođe osporio autentičnost Gardnerove tradicije. On je objavio spis Inventing Witchcraft u kojem je doveo u sumnju, na osnovu Gardnerovih magijskih beležaka koje je proučio, drevnost rituala koje je Gardner koristio. Gardnerova sveštenica Doreen Valiente i Aidan Kelly su sredinom 1985. godine oštro polemicali na stranicama Iron Mountain magazina. Iste godine Doreen Valiente je u privatnoj prepisci na pitanje o autentičnosti Gardnerovih rituala odgovorila da su na njega stvarno mnogo uticali Crowley i O.T.O. rituali, ali da isto tako ima i veoma puno toga što je autentično i što predstavlja stvarno tradicionalno nasleđe. Aidan Kelly je nedavno izdao knjigu Crafting the Art of Magic Book I - a history of Modern Witchcraft 1939-1964 u kojoj dalje razrađuje svoju verziju veštičije istorije. Osnovna teza koju Kelly zastupa u svojoj knjizi je da je Gardner zajedno sa ljudima uključenim u The Rosicrucian Theatre, kreirao veštičiji kult i njegovu pseudoistoriju.

Dodatno svetlo, ili možda još više zbrke, u ovu problematiku uneli su članci koje je osoba pod pseudonimom Lugh objavljivala u magazinima The Wiccan i The Cauldron. Lugh u tim člancima tvrdi da je u Engleskoj postojalo devet koveni koje je osnovao izvesni George Pickingill (1816-1909). Pickingill je u tim člancima opisan kao "otpadnički nasledni veštičiji majstor". Sem pomenutih članaka jedine informacije koje o njemu postoje dali su Eric Maple u knjizi The Dark World of Witches (Robert Hale, 1962) i Charles Lebefure u knjizi Witness to Witchcraft Ace Publishing Co. USA, 1971 - ali je najverovatnije napisana oko 1967). Maple ga opisuje kao udovca sa dva sina. Pickingill je, po njemu, bio fizički radnik na farmi i živeo je u kolibi u selu Canewdon, koje se nalazi u kraju koji je poznat kao centar tradicionalnog veštičarstva još od 16. veka, ako ne i ranije. Maple u svojoj knjizi piše o praznovernom strahopoštovanju koje je Pickingill uživao u očima seljaka, o njegovoj reputaciji "veštog čoveka" sa sposobnošću proricanja i lečenja, o njegovoj sposobnosti vladanja životinjama i elementalnim duhovima, kao i o zlokobnom imidžu koji ga je pratio kao majstora mračnog lokalnog sestrinstva sedam veštica. Oni koji bi se usudili da zavire kroz paučinu na prozorima njegove kolibe pričali su da su viđali starog čarobnjaka kako igra sa svojim pomagačima dok bi, poput scene iz "Čarobnjakovog šegrt" Volta Diznija, nameštaj u sobi učestvovao u plesu. Priča se da su ljudi, nakon njegove smrti, odbijali da noću prolaze pored njegove napuštene kolibe za koju se pričalo da je zaposednuta njegovim đavolcima. Lebefure nudi sliku koja je mnogo više senzacionalistička i koja potencira "satanistički" imidž koji je Pickingill imao u lokalnom folkloru. Lebefure navodi da je Pickingill znao tajnu eliksira života i opisuje ga kao "inkarnaciju đavola". On takođe tvrdi da je Pickingill poticao iz porodice koja je uživala zastrašujući renome porodice veštica, varloka i čarobnjaka, sa rodoslovom koji seže još u vreme koje je prethodilo Merlinu. Sem toga, Pickingill je po njemu, navodno, predao dušu đavolu. Priča dalje navodi da je Pickingill održavao noćne orgije na groblju Sv. Nikolasa. Ti ponoćni rituali su, po svemu sudeći, bili ignorisani od strane ostarelog lokalnog sveštenika, koga je Pickingill terorisao svojim magijskim moćima. Međutim, jedan mladi sveštenik, koji je kao zamena došao u Canewdon, bio je izazvan od čarobnjaka i njegovog koveni. Čuvši zvuke divljeg plesa i videvši treptaje plamena iznad nadgrobnih spomenika, utrčao je u groblje mašući jahačim bičem. Pozdravila ga je tišina, a jedino što je video, bilo je trinaest belih zečeva koji su, iza grobova, virili ka njemu. Uz to, po ovoj verziji, Pickingill je terorisao seljake tvrdnjom da će osloboditi svoje magijske moći. Ako mu je trebala hrana, ušao bi u seosku prodavnicu i uzeo bi je bez ičijeg protivljenja. Nikada nije bio odbijen ni kada je tražio odeću, ili pak krčag piva. Tako je Pickingill živeo, ne plaćajući čak ni kiriju, u kolibi kraj puta koji je vodio do seoske

crkve. Svako ko bi prošao pored starog čarobnjaka u trenutku bi se razboleo i mogao je biti izlečen jedino dodiranjem njegovog štapa načinjenog od crnog gloga. Njegova reputacija je bila toliko zloglasna da su ga posećivali crni magovi iz cele Evrope i obraćali mu se za savet.

Maple tvrdi da se Pickingill u starosti razboleo i da je odveden u ambulantu, gde je i umro. Lebefure se u svojoj verziji njegove smrti više okružio folklornim motivom božije kazne, nego što se držao stvarnih činjenica. Po njemu je Pickingill, večer pred smrt, sedeo u seoskoj krčmi i pio. Bilo je prohladno letnje večer. Iznenada se začuo prasak groma koji je, izgledajući da dolazi niotkud, udario u kolibu u kojoj je živeo stari čarobnjak. Pickingill je zaprepašćeno skočio na noge i u izbezumljenom stanju istrčao na kišu, koja je počela da pada. Sledećeg dana je viđen kako hoda kroz selo. Jak vetar mu je u jednom trenutku odneo šešir preko zida seoskog groblja. Pickingill je, mrmrljajući kletve, otišao da ga uzme. Kada je to učinio zrak sunčeve svetlosti se probio kroz oblake i senka kamenog krsta pala mu je preko lica. Pickingill je, nekoliko trenutaka kasnije, pao na zemlju i poslednjim dahom, umirući, prokleo boga i Crkvu.

Lugh dalje tvrdi da je Aleister Crowley, sigurno najveći i najkontraverziji mag koji se pojavio posle Merlina, takođe bio iniciran u jedan od koveni koje je osnovao Pickingill. Njega je tamo uveo Allan Bennett, njegov mentor u Zlatnoj zori. Lugh tvrdi da čak postoji i fotografija na kojoj se zajedno nalaze Pickingill, Bennett i Crowley. Gardner u svojoj knjizi *Witchcraft Today* takođe tvrdi da mu je Crowley jednom rekao da je kao mladić iniciran u veštičiji kult. Poznata veštica Sybil Leek to posredno potvrđuje sećanjem, iznetim u svojoj autobiografiji, na posete koje je Aleister Crowley krajem prošlog veka činio njenoj babi, kao i ostalim članovima njene veštičije porodice. Međutim, Francis King u svojoj knjizi *Ritual Magic in England* tvrdi da je Crowley stvarno bio pozvan da se priključi jednom veštičijem koveni, ali da je on to odbio uz obrazloženje da "ne želi da mu zapoveda neka žena". Po verziji koju je dao Lugh Crowley je bio iniciran u veštičiji kult, ali ga je sveštenica veoma brzo izbacila iz koveni. Pored toga, Lugh tvrdi da je Gardner bio iniciran, pre nego što su se on i Crowley sreli, u čak tri veštičija koveni. No, iako je primio sve tri inicijacije, on još uvek nije imao kompletne ključeve misterija, već samo fragmente. Lugh tvrdi da je Crowley, koji se sa Gardnerom prvi put sreo 1946. godine, koristio tehniku magijskog prisećanja ne bi li rekonstruisao rituale koje je tokom prošlog veka koristio Pickingill. To je, po njemu, osnovni razlog za priču o tome da je Crowley za novac napisao rituale modernog veštičarstva. Veoma je verovatno da se Crowley veoma rado odazvao na Gardnerovu molbu, pošto je i sam želeo da osnuje sličnu neopagansku religiju koja bi bila u skladu sa nadolazećim dobom. John Symonds tvrdi, u jednoj od svojih knjiga, da je Crowley pismom savetovao da Frater Achad, njegov američki učenik, uspostavi narodnu religiju prirode koja bi uključivala proslave mladog i punog meseca, sezonske festivale i poštovanje velike majke.

Još jedna od teza koju Lugh u svojim člancima iznosi jeste da je Pickingill, zajedno sa pseudorozenkrojcerima, učestvovao u sastavljanju rituala Zlatne zore. Danas je opšte prihvaćeno da su Zlatnu zoru stvorili Dr Wynn Wescott, Dr William Woodman i Samuel MacGregor Mathers, no postoje i mišljenja da njeno poreklo treba tražiti u organizaciji zvanj The Societas Rosicruciana in Anglia. To je bila grupa masona visokog stepena posvećenja, koji su bili zainteresovani za okultizam, kabalu i ezoteričnu masoneriju. Među članovima ovog društva Pickingill je imao bar jednog učenika. To je bio Hargrave Jennings, poznati pisac rozenkrojcerske literature. Jennings je bio veoma zainteresovan za povezivanje veštičarstva, drevne religije i rozenkrojcera. Takođe ga je veoma interesovala seksualna magija. Pickingill je masone koji su ga kontaktirali zadivio svojom veštinom kontrole duhova (što je tradicionalno umeće drevnog veštičarstva), kao i svojim poznavanjem "unutrašnjih tajni" masonerije. Posledica toga je bila da je Pickingill učestvovao u kreiranju niza rituala u koje su uključeni elementi tradicionalnog veštičarstva, masonski simbolizam i rozenkrojcerska magija. Te materijale je kasnije koristio Samuel MacGregor Mathers pri pisanju lekcija Zlatne zore.

Lugh je u privatnoj prepisci sa urednikom The Cauldron magazina napisao da priče po kojima je Pickingill prikazan kao pijanac koji priziva đavola nisu ništa drugo do vulgarna karikatura. Pickingill je poticao iz porodice naslednih veštaca, čiji su članovi bili poznati kao čarobnjaci i sveštenici rogatog boga još od vremena Saksonaca.

Međutim, budući da je on odlučio da reformiše porodičnu tradiciju i osnuje svojih devet koven, njegova veštičija sabraća su ga isključila iz porodice i imidž o njemu kao satanisti je počeo da se širi.

Mnoge tvrdnje koje Lugh iznosi izgledaju kao fantastika i postoji dosta polemika oko toga treba li ih prihvatiti kao istinite, ili ne. Najvažnije od svega je to da Lugh tvrdi da je Gardner izdao principe drevnog veštičarstva, ali mu istovremeno daje legitimitet potvrđujući njegovu autentičnost.

Sam Gardner je, u svakom slučaju, bio veoma zanimljiva ličnost. Patricia Crowther, koja je imala tu čast da je Gardner lično kruniše kao "kraljicu sabata", opisuje ga kao čoveka dugih ruku i nogu, mekog glasa i bistrih očiju, koji je voleo dobru šalu i srdačan smeh i koji je, kao tipičan Bliznac, bio zainteresovan za pisanje, čitanje i putovanja.

Patricia Crowther takođe tvrdi da je znala neke od članova tradicionalnog koven u koji je, po legendi, Gardner 1939. godine iniciran. Gardner je, po njenim rečima, u prethodnim životima takođe bio veštac, tako da mu je pri inicijaciji rečeno: "Ti si od veštičije krvi. Pripadao si nam ranije i sada si se vratio".

Gardner je bio nastanjen na jugu Engleske. Tokom 1940. godine se očekivalo da nacističke trupe izvrše invaziju baš u tom području. S obzirom da je živeo na obali, Gardner je organizovao tzv. kućne straže koje su sačinjavali sredovečni ljudi spremni da se puškama, pištoljima i vilama suprotstave Nalcima. U pismu koje je objavio Daily Telegraph on tvrdi da su "Belgija i Francuska izgubljene zato što se civilno stanovništvo zaključalo u kuće, umesto da je ustalo i zadržalo napadače. Pošto svaki slobodan Englez ima pravo da poseduje oružje ne bi li odbranio sebe i svoje domaćinstvo, civilni treba da se bore toliko dugo koliko mogu". Gardner je bio isplanirao da u slučaju da nemačka invazija uspe, organizuje civilni pokret otpora nalik na one koji su već postojali u Norveškoj, Francuskoj i ostalim okupiranim zemljama.

Činjenica je da je Hitler te godine stvarno bio zauzet planiranjem invazije na Englesku. Bilo je predviđeno da "operacija morski lav", kako je ta invazija bila nazvana, počne krajem avgusta, odnosno početkom septembra. Engleske veštice su, da bi to sprečile, izvele veliku magijsku operaciju u kojoj je učestvovao i Gardner sa svojim kovenom. Jack Bracelin je u svojoj knjizi Gerald Gardner: Witch naveo sledeće Gardnerove reči kojima on opisuje taj događaj:

NAVODI = "U toku noći smo odvedeni do jednog mesta u šumi gde je otvoren veliki krug. Ono što je potom učinjeno sme biti izvedeno samo u slučaju velike nužde. Velika kupa snage je aktivirana i polako usmerena u pravcu Nemačke i Hitlera. Izrečena je i telepatski poslata poruka: "Ti ne možeš preći more, ti ne možeš preći more. Ti ne možeš doći, ti ne možeš doći!" Rečeno nam je da je tako bilo učinjeno i onda kada se Napoleon spremao da sa svojom armijom okupira Englesku, kao i u vreme španske armade. O moćnim silama koje su korišćene ja ne smem da pričam. Izvoditi to što smo mi uradili znači koristiti nečiju životnu silu. Nekoliko dana posle toga su mnogi od nas pomrli. Moja astma, koju nisam imao otkako sam se vratio sa Istoka, ponovo se vratila. Ritual smo ponovili četiri puta i tek onda su naši najmudriji rekli da osećaju da smo ga zaustavili."

O uspešnosti izvedene magijske operacije govori činjenica da su nemački planovi za invaziju propali, a Hitler je načinio, baš kao i Napoleon, veliku grešku skrenuvši svoju pažnju ka Rusiji.

Danas veštice koje koriste izraz gardnerovska tradicija na taj način sugerišu da je Gerald Gardner osnivač veštičije tradicije koju slede. Osnovne karakteristike ove tradicije su da ona poklanja više pažnje boginji nego bogu, ne priznaje samoinicijaciju i ima tri nivoa inicijacije. Koveni rade bez odeće i iziskuju postojanje "savršenih parova", što znači isti broj muškaraca i žena. Za gardnerovsku tradiciju je, takođe, karakteristično i postojanje veštičijeg zakona koji se sastoji od 162 člana, simbolično upotrebljavanje biča u cilju pročišćenja, ceremonijalno otvaranje kruga na način veoma sličan ritualu opisanom u srednjovekovnim Grimoarima, izvođenje velikog rituala (u

simboličnom ili konkretnom obliku), ritualno korišćenje Zaveta boginje u kojem su sadržani mnogi elementi iz Aradije, kao i praktikovanje rituala znanog kao "spuštanje Meseca".

Mnogi rituali gardnerovske tradicije mogu se naći u knjizi Lady Shebažs Book of Shadows, kao i u delu The Witches Way koje su napisali Janet i Stewart Farrar.

Mnoge poznate veštice potiču iz ove tradicije. Iako mnogi pripadnici gardnerovske linije veštičarstva tvrde da jedino oni predstavljaju istinsko veštičarstvo, postoji još puno različitih veštičijih tradicija koje nude put do istinskog religijskog iskustva. Veštičarstvo je istovremeno i religija i nauka. Ako neko sledi veštičije zakone, poštuje boginju, praktikuje umeće magije, slavi veštičije praznike i poseduje razumevanje da biti veštica znači služiti zajednici i ljudima, tada je ta osoba stvarno veštica. Ako je neko posvećen drugom panteonu božanstava, ili samo praktikuje magiju, onda je reč o nekome ko može biti okarakterisan kao pripadnik neke druge religije, ili samo magijska osoba, a ne i kao veštica. Većina savremenih veštica smatra da ljudi nemaju pravo, a ni mogućnost da sude da li je tradicija koju neko sledi ispravna, ili ne. To je pre stvar individualnog odnosa koji postoji između onih koji slede te tradicije i božanstava kojima su se posvetili.

Neke od postojećih veštičijih tradicija su i sledeće:

ALEKSANDRIJSKA TRADICIJA

Ova tradicija potiče od koven koji je osnovao Alex Sanders. On je tvrdio da ga je 1933. godine njegova baba inicirala u veštičiji kult. No, činjenica je da su njegovi rituali, ako se izuzme znatan uticaj srednjovekovne ceremonijalne magije, bili gotovo jednaki ritualima gardnerovske tradicije. Tokom šezdesetih i sedamdesetih godina Alex Sanders je, zajedno sa svojom ženom Maxine, inicirao veliki broj mladih ljudi. Alex i Maxine Sanders su, zahvaljujući pažnji koju su im mediji poklanjali, verovatno najzaslužniji za širenje veštičarstva po Evropi. Alex Sanders je umro 30. aprila 1988. godine. Njegova supruga Maxine je još uvek živa i nedavno je u magazinu Isian News objavila da prima sveštenice na obuku.

SAKSONSKO VEŠTIČARSTVO

Osnivač ove tradicije, Raymond Buckland, iniciran je u Škotskoj u gardnerovsku tradiciju. Godine 1964. Buckland je, zajedno sa svojom ženom Rosemary, osnovao prvi američki koven gardnerovske tradicije. Nakon razvoda braka Buckland je odlučio da stvori vlastitu veštičiju tradiciju koju je nazvao saksonsko veštičarstvo, odnosno Seax Wicca. Doktrinu te tradicije javno je obelodanio u svojoj knjizi The Tree: Complete Book of Saxon Witchcraft. Karakteristike ove tradicije su upotreba saksonskog panteona božanstava i priznavanje samoinicijacije kao ispravne. Svakom kovenu je ostavljeno da sam izabere hoće li raditi u odorama ili bez njih. Ova tradicija je internacionalna i može se sresti širom sveta.

TRADICIJA VUČIJE GLAVE

Tradicija vučije glave koristi mešavinu skandinavskog i grčkog panteona. Božanstva koja ova linija veštičarstva poštuje su sledeća:

- * Tuulikki - ćerka Melikki. Tuulikki odgovara aspektu device koja, razigrana i srećna, traži svoje prijatelje vukove.
- * Melikki - majka svega što postoji. Ona je gospodarica vukova, divljine, šuma i gajeva. Ona je gospodarica života. Ona nas podučava da ne treba da se bojimo naše seksualnosti.
- * Hekata - aspekt boginje koji odgovara starici. Hekata je mudrost starosti, ćerka vremena i gospodarica smrti.

* Nyiriki - sin Melikki. Poštuje se kao mladi bog. Vlada lovačkim i ratničkim umećem.

* Pan - otac svega. On je, kao i Melikki, gospodar vukova, divljine, šuma i gajeva. Pan, takođe uravnotežuje seksualnost žena sa seksualnošću muškaraca.

* Odin - mudri starac.

Tradicija vučije glave prvenstveno obožava Melikki i njene vukove, kao i Pana, njenog supruga i radnog partnera. Aspekti kao što su Tuulikki, Hekata, Nyiriki i Odin dodatno upotpunjuju točak života. Pripadnici ove tradicije smatraju da je njihova sveta dužnost da čuvaju planetu na kojoj živimo i brinu o njoj. Ešbati se održavaju u vreme punog meseca i izvode kao i svi ostali rituali, bez odeće. Upotreba droge je strogo zabranjena.

Veštice koje slede tradiciju vučije glave tvrde da ne može svako da sledi ovaj put, jer, po njima, može biti prilično rastrojavajuće iznenada se naći u vučijem obliku.

KELTSKO TRADICIONALNO VEŠTIČARSTVO

Sticaj okolnosti je doveo do toga da Gerrie Ordaz i njegova supruga imaju tek prvi stepen inicijacije kada su, zajedno sa još jednom devojkom, formirali svoj eklektični Moondance koven. Prvih godinu dana su eksperimentisali i proveravali šta deluje, a šta ne. Velika pomoć u tome su im bili autori Starhawk, Ed Fitch i Janet i Stewart Farrar sa svojim knjigama *The Spiral Dance - A Rebirth of the Ancient Religion of the Great Goddess*, *Rites from the Crystal Well* i *A Witches Bible Compleat*. Uskoro je njihov koven dobio dva nova člana, a oni drugi stepen inicijacije u okviru Maidenhill koven. Nedugo posle toga Morgan i Gerrie su odlučili da formiraju svoju vlastitu tradiciju koju su nazvali keltsko tradicionalno veštičarstvo. Veoma su otvoreni i komunikativni.

TRADICIJA KRISTALNOG MESECA

Tradiciju Kristalnog Meseca, kojoj je ime dala Olivia Robertson iz Izidine zajednice, osnovali su Lady Guinevere i Lord Dilliden. Reč je o eklektičnom obliku veštičarstva, zasnovanom na keltskim korenima, koji koristi tradicionalni trostepeni evropski sistem inicijacije i u podjednakoj meri poštuje i boginju i boga. Okupljanja se odvijaju u vreme kako mladog tako i punog meseca. Pored osam regularnih sabata slave i neke praznike koji potiču iz drugih paganskih religija. Broj članova koven je strogo ograničen na trinaest. Pored ličnog treninga, ova tradicija nudi i izvanredan kurs koji se može pohađati dopisnim putem.

CRKVA I TYLWYTH TEG

Ovo je keltsko-velška tradicija koju je 1967. godine osnovao Bill Wheler i koja poučava balastu prirode, folkloru, mitologije i misterije. Posедуje svoj "spoljašnji krug" studenata koji mogu biti podučavani i putem dopisnih kurseva. Svrha ove veštičije crkve je pronalaženje onoga što je najvrednije u svetu, uzdizanje dostojanstva svake osobe, kao i potpomaganje ljudske potrage za vlastitim identitetom, duhovnim ispunjenjem i istinskom srećom.

MUŠKA DUHOVNOST

Poslednjih godina su, kao reakcija na radikalni feminizam, objavljene brojne studije o muškom božanskom principu i muškoj duhovnosti. Kao pionirske knjige iz te oblasti se navode *Witchcraft and the Gay Counterculture* (1978), *The Hero With a Thousand Faces* (1986), *The Horned God* (1987) i *Phallos: Sacred Image of the Masculine* (1987), čiji su autori Athur Evans, Joseph Campbell, John Rowan i Eugene Monick. Docnije su i Janet i Stewart Farrar, Robert Lawlor, Ly Warren-Clarke, Alan Richardson, John Matthews i R.J. Stewart objavili knjige *The*

Witches God (1989), Earth Honoring: the New Male Sexuality (1989), The Way of Merlyn (1990), Earth God Rising (1991), Choirs of the God (1991) i Celebrating the Male Mysteries (1991). Osamdesete su tako donele rođenje novog muškarca, tako retke i egzotične vrste, koji predstavlja osećajnog momka koji menja pelene i, po potrebi, zaplače.

Danas, u doba postfeminizma, mnoge se žene žale, uprkos tome što mnogi muškarci vode računa o tome da budu što pažljiviji, da se u odnosima među polovima nije ništa suštinski promenilo. S druge strane, u Americi su neki muški psiholozi počeli da tvrde da feminizam slabi ulogu muškarca, i stoga su krenuli sa organizovanjem konferencija i vikend kurseva na kojima su učili ljude da budu "realni muškarci", ali na nepatrijarhalni, nedominirajući i neeksploatišući način u odnosu na žene i prirodu. Takvi edukativni programi su uključivali i kampovanja u prirodi gde su muškarci učili, pričajući jedni drugima mitske priče oko logorske vatre, da se oslobode "divljaka" zatočenog u njihovoj vlastitoj psihi. Vodeći autori u ovom novom muškom pokretu su Robert Bly i jungovski analitičari Robert Moore i Douglas Gillette sa svojim knjigama Iron John i King, Warrior, Magician, Lover: Discovering the Archetypes of the Mature Masculine. Moore i Gillette su naročito zanimljivi, jer naglašavaju postfeministički stav koji odbacuje ideju o muškoj krivici koju potenciraju žene koje u muškarcima vide uzrok sveg zla na svetu. Njih dvojica su ukazali da svako ljudsko biće, bez obzira na pol, mora da preuzme svoj deo krivice za planetarnu krizu. "Rat polova" predstavlja, po njima, uzaludnu igru u kojoj niko ne može pobediti, što očajnu situaciju čini još gorom.

Pokret muške duhovnosti je, po svemu sudeći, ozbiljan pokušaj da se počne sa rešavanjem duboko ukorenjenih problema nerazdvojivih od odnosa koji vladaju između muškaraca i žena, kao i od mišljenja koje muškarci imaju o svojoj seksualnosti. Period od dve hiljade godina patrijarhata je rezultirao potiskivanjem boginje i ženske duhovnosti. Međutim, u današnje vreme i muški i ženski principi moraju biti uravnoteženi, kako na spoljašnjem tako i na unutrašnjim nivoima. Jedino tako se može dogoditi psihička integracija i istinsko sjedinjavanje suprotnosti. Negiranje i odbacivanje muških, odnosno ženskih energija, predstavlja veliku grešku. Po paganskom učenju rogati bog, koji se javlja u tri aspekta i to kao solarni bog, bog vegetacije i vladar podzemnog sveta, izuzetno je moćan arhetip koji i muškarce i žene može naučiti mnogo o kanalisanju destruktivne muške energije u kreativne svrhe, kao i o harmonizovanju muške i ženske polarnosti. Bog je suprug i ravnopravni partner boginje, ali će ipak u dolazećem istorijskom periodu morati da ima manje značajnu ulogu, sve dok se ravnoteža ponovo ne uspostavi, u odnosu na ženski božanski princip. No ipak, ignorisanje ili potpuno potiskivanje muškog principa može dovesti do velikih psiholoških problema koji se mogu opasno odraziti na buduće generacije.

Bratstvo Zemlje je internacionalna organizacija otvorena za muškarce svih doba, kultura i seksualnih orijentacija, zainteresovanih za izučavanje, kreiranje i praktikovanje životno afirmišuće, pozitivne i ka prirodi okrenute muške duhovnosti.

U Americi postoje i grupe koje praktikuju tzv. homoseksualnu duhovnost zasnovanu, uglavnom, na paganskim i vešticijnim osnovama.

DIJANIČKO VEŠTIČARSTVO

Prvi tragovi ideje o povezivanju feminističkih shvatanja i duhovnosti mogu se naći u delovanju žena okupljenih u grupu nazvanu WITCH (Women's International Terrorist Conspiracy from Hell), koje su učestvovala u nadrealističkim i političkim protestnim akcijama. Tri godine kasnije, 1971. godine, Zsuzsanna Budapest je osnovala Susan B. Anthony Coven. Iste godine je izašla i njena knjiga Holly Book of Women's Mysteries i ženski koveni su počeli da se formiraju neverovatnom brzinom širom Amerike.

Zsuzsanna Budapest je do 1956. godine živela u Mađarskoj, gde ju je Masika Szilagyi, njena majka, uvela u vešticiji kult. Posle propasti mađarskog ustanka Zsuzsanna Budapest beži u Ameriku gde je, kao žena, otkrila novu

vrstu ugnjetavanja. Posle dvanaest godina braka, osećajući se porobljenom i zlostavljenom, pokušala je samoubistvo. Tokom toga pokušaja imala je vizije i iskustvo kliničke smrti. To je iz korena izmenilo njen život tako da je napustila muža i preselila se u Los Angeles. Tamo se uključila u rad lokalne grupe feministkinja. Njene priče o boginji i mađarskim paganskim obredima su naišle na plodno tlo i sledeće godine je osnovan Susan B. Anthony Coven. Zsuzsanna Budapest je ovu tradiciju nazvala dijaničkim veštičarstvom, odnosno feminističkom duhovnošću. Prvi dijanički koveni u Evropi su osnovani najpre u Francuskoj, a potom i u Engleskoj. Na poziv mađarskih veštica Zsuzsana Budapest je 21. juna 1989. gostovala u Budimpešti i tom prilikom je održala više predavanja i javnih nastupa.

Danas se terminom dijaničko veštičarstvo opisuju brojne tradicije feminističkog veštičarstva, od kojih nisu sve povezane sa Zs. Budapest. Žene uključene u ove tradicije traže svoje korene u drevnom matrijarhatu, a inspiraciju nalaze u knjigama koje su napisali J.J. Bachofen, Starhawk, Hallie Iglehart, Diane Marichidl, Marija Gimbutas, Mary Daly, Chris Cocol, Robert Briffault i drugi.

Za dijaničke veštičije grupe je uglavnom zajedničko sledeće:

Uključuju samo žene, dok su muškarci apsolutno isključeni.

Ne rade na osnovu knjiga senki koje se prenose sa kolena na koleno. Kao glavni izvor iz kojeg crpe rituale dijaničke veštice koriste knjigu *The Feminist Book of Light and Shadows* koju je napisala Zsuzsanna Budapest, kao i publikovane knjige senki i rituale objavljene u raznim feminističkim knjigama i magazinima. Među njima je takođe u inspirativnom smislu veoma popularno i delo *Aradia, or the Gospel of the Witches*.

Iako prihvataju opšte zakone veštičarstva koji se tiču etike, novca i samoodbrane, dijaničke veštice ne poštuju ona veštičija pravila koja se tiču strukture koveni i njegovog uređenja.

Dijanički koveni često pokušavaju, kroz istraživanja, umetnost, ples, pesmu i sanjarenje, da ožive matrijarhalne ideje. Takvi ženski koveni, za razliku od "standardnih", su okrenuti ka ženskim iskustvima, ženskim telima i ženskim potrebama.